Број 263 У Новом Саду, у суботу 20. новембра 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 4 кр 80 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пет. од сваке врст овакових ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је кућа г. Јов. Т. Чавића, у Новом Саду, на пијаци.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта мисле Руси.

Петроград, 17. нов. 1904.

Из војничких кругова сазнајем не само новости ратне, него и политичке. У ђенерал штабној академији, где има неколико одличних српских официра, више ћу вести чути, него у самом министарству спољних послова, где је Немцу Ламздорфу, главни помоћник Грк Аргиропулос.

Кад сам ономад отишао са једним пријатељем, српским официром, дочекани смо с осмехом на уснама.

— Ништа с бојног поља... Наша ћуталица (ђенерал Куропаткин) припрема одсудан напад... Но док ми ћутимо — Јапанци раде... раде за мир... Али о томе не може ни говора бити.

Том смо приликом сазнали, да се влада североамеричких сједињених држава обратила руској влади с позивом на нову конференцију мира.

— А шта ви мислите?

— Једно мисли наша, не баш са свим руска дипломација, а са свим друго мисли војска и читав руски народ. И мора бити оно, што мисли руски војник и руски мужик и руски грађанин... рат, рат, рат до краја. Е, онда зовите и две и четири конференције мира. Али најпре има да се види ко је господар у Азији и Манџурији.

Готово све европске и азиске државе примиле су позив и дале свој пристанак. Али Русија није још пристала. Она има својих услова. Најглавнији је услов: да се рат сврши.

Државе су спремне да пошљу своја изасланства. Енглеска начелно пристаје, али износи један програм, који њој условљава највидније место у конференцији.

— А хоће ли Руси послати своје изасланике?

— Та нова конференција мира зависи од Русије. Америка и Енглеска сад се заузимају за Јапан, да га извуку из кризе, која је наступила. А што су Јапанци улетали у рат, кад не могу до краја да издрже? — Сазив нове конференције мира немогућ је, док на то Русија не пристане. Где Русије нема, конференција сила нема значења, нема вредности. Најпре треба свршити овај посао: рат с Јапаном. То је у првом реду. Међународне политичке прилике нас не могу у том послу ометати.

— Па шта ћете радити?

— Одбити позив сједињених држава и захтевати да се сачека свршетак нашег двобоја са жутом расом... А то неће дуго трајати. Стрпљиви главни заповедник у Манџурији концентрише код Мукдена сву своју војску и за кратко време моћиће јавити императору пресудну реч о исходу рата. А кад се потпише уговор мира у Токију, онда ће Русија примити позив сједињених америчких држава и одговорити: „Ево нас, драге воље!“ М.

Како се буне!?

Од кад је „Србобрана“ и у опште српских листова, тешко је било јаднијег и незначајнијег листа, но што је данас „Нови Србобран“. Своје потпуно ништавило и своје ругло мисли да заклони, ако почне да чита другима буквицу.

Сад говори о изборима у Угарској. Нема јадник појма ни о чему. Он не зна, да народности могу у ају према приликама, договорно удесити своју политику. Он нема појма шта се ради, пише као да је с месеца пао.

Говори о Н. Саду, Панчеву, Сомбору, Вршцу, Кикинди, Старом Бечеју па вели: „Споменуте веће варошке општине морале би своју агитацију проширити и на сва српска села, па покушати и римокатоличке Шокце и Буњевце покренути, да нам се придруже у одбрану „народности и језика“.

Вршац, В. Кикинда и Панчево, да покрену Шокце и Буњевце. Како се буни! Такви разговори показују озбиљност пишчеву и његово познање прилика И онда, видите некога до грла у блату, па тај говори о чистоти. И где ће народ кад напусти своје партаје којим припада, као што им препоручује „Н. Србобран“. Довешће зар Сивишу из Загреба. Јел то онај Сиви ша који кад дођу политички избори напушта конференције, јер — он на том пољу не опонира. Или има код „Н Србобрана“ још више Синиша? Изволте их задржати, ми их не требамо. Највише нека дођу да по селима око Кикинде и Вршца траже Шокце и Буњевце.

Руско-јапански рат.

Токијски извештаји придодају још увек велики значај брежуљку од 203 метара, који су поред ужасних жртава поново освојили. Међу тим на никојој карти, која нам је позната, није тај брег обележен. Ни стручни војни кругови не приписују му никакав већи значај, пошто на њему нема ни тврђаве. Да је пак и од знатне мање вредности, то што Јапанци износе, Руси би без сумње и на њему дигли тврђаву. Из Токија још јављају, како су при тој крвавој борби код брежуљка од 203 метара, рањени јапански генерали Тушкио и Накамура. Последњи је рањен у обе ноге, кад је предводио Јапанце на јуриш. Како је тај положај, односно брежуљак од 203 метра јако изложен ватри руских топова из тврђава, најбољи је доказ то, што су га Јапанци морали једном напустити, када су га после крвавих жртава већ заузели били.

О борби код Порт-Артура нема никаквих новијих вести. Да је пак расположење јапанске војске доиста врло очајно, најбоље сведочи и данашња брзојавна вест из Вашингтона, у којој се се вели, да су Јапанци у Даљном стрељали својих пет војника, који нису хтели да се боре даље И још се наводи даље, да у редовима јапанске војске влада велико незадовољство и нерасположење. Јапанци хоће поново да отпочну нападаје и јуришe на Порт-Артур.

Новије важније вести ово су:

Извештај Куропаткинов.

Генерал Куропаткин послао је у среду брзојавни извештај у којем вели, да су руске чете продужиле да гоне непријатеља, који се непрестано повлачи од Ченченчена и приморали су јапанску позадницу да напусти и своје положаје десет километара далеко од Ченченчена.

Извештај Сахарова.

Генерал Сахаров јавља од четвртка: Непријатељска позадница, која је изгоњена из својих положаја, који леже десет километара далеко од Ченченчена, повукла се у положај, који је два километара удаљен од првог положаја. Данас у јутру напале су наше чете Јапанце, који су после кратке упорне борбе бегством узмаки.

Живот у Владивостоку.

Извештач „Биршевија Вје домости“ јавља из Владивостока у петак: У последње време живот је овде опет свакидањи правилан. Индустрија је оживела. Трговина се побољшава. Многи становници враћају се натраг у варош. Из Сахалина јављају, да су се многи становници тамошњи вратили натраг, који су се у почетку рата повукли у унутрашњост. Тунгузи узнемирују још увек становништво као и пре. Јуче су осам Тунгуза покушали да поробе једну трговину. Један је Тунгуз ухапшен. Тунгузи су убили једну руску породицу, која се састоји из осам чланова.

Јапански позив у војску.

Јапанска влада издала је проглас којим позива у војску све Јапанце, који су способни за оружје, а баве се ван домовине. Тај проглас штампали су јапански конзули у Америци у свима америчким листовима. Он у главном вели: Позивају се сви јапански поданици који живе у здруженим америчким државама, а који су оставили своју домовину после 1885. године, да се сви они, који су способни за војничку службу што пре врате у своју домовину, јер њој сад врло потребују свињени синови. Сваки онај, који се не би овој дужности својој одазвао, или барем месном јапанском конзулу доказао, за што јој се неможе одазвати, сматраће се изродом и издајицом своје домовине.“

Српски лист „Слобода“ што излази у Америци примећује на тај јапански проглас ово: Докле сиромашни Јапан овако позива своје синове у помоћ из иностранства, дотле велика и моћна Русија одбија понуде својих грађана, као и других народности, који желе да ступе у руске добровољце. Сваки, па и слеп човек по овом може да види јапанску пропаст и њихову ужасну погибију у Манџурији. — Свакоме је добро познато јадно и жалосно финанцијално стање Јапана; без велике и љуте невоље не би Јапан позивао своје поданике из Америке, док је у овој тешкој новчаној оскудици, јер од кад је рат почео па до данас није месеца прошло, кад нису амерички Јапанци на стотине хиљада долара послали у своју домовину. Сада је Јапану по свој прилици већа потреба у војницима него у новцу. Новаца им можда још позајмљују Енглези и Чивути Но Чивути и Енглези им не могу са војницима помоћи; они би и то радо учинили за свога милог брата Јапанца, али су ова два народа свом свету позната као два најневаљалија и два најстрашивија народа на свету, те се љуто боје руских куршума и голих бајонета.

У одбрану наших школа.

Из Краљевацa и Ђурђева добијамо веет, да су се и те две општине, у одбрану наше школе, придружиле представци новосадске православне црквене општине.

Саси у одбрану својих школа.

Из Брашове јављају, да су Саси завључили, да у идућу недељу одрже велик збор, на којем ће устати против познатог законског предлога угарског министра Берзевицијa у ствари народних школа.

Оружање Бугарске.

Из Софије јављају, да је бугарско собрање у тајној седници својој одобрило ванредан зајам у своти од четрдесет и два милијуна и седам стотина хиљада франака, да се наоружа бугарска војска. Од те своте двадесет и пет милијуна за брзометне топове покриће се из зајма оног од сто милијуна, а 17 милијуна остаће као летећи дуг.

„Српски Соко.“

Српско гимнастичко друштво у Вуковару.

После толиког рада и напора и многих спречавања, дошли смо ипак до жељене цељи. Премда нисмо ни у ком српском листу обнародовали, да је српска омладина у Вуковару покренула мисао, да оснује гимнастичко друштво „Српски Соко“, и кад су нам била правила потврђена, много смо кубурили због згодна ме-

ста, док и то не нађосмо. За сад скромно, доцније биће и згодније.

У недељу 14. новембра по ст. к. у 3 сата по подне била је скупштина и то врло лепо посећена. Скупштину је отворио г. др. Светислав Новак. Из његовог дивног говора, којим нас је загрејао, видело се, колико је било и муке и успеха. Кад се прешло на даљи рад, за председника изабран је једногласно на предлог Петра Станишића овдашњег уваженог трговца, др. Светислав Новак. За перовођу је изабран Славко Степанчевић и за благајника млади, али врло уважени трговац Ђока Радивојевић, који се свагда примио где-год се тицало српске установе, те се надамо, да ће се и овог пута примити. Даље је изабран управни одбор и надзорни одбор.

Председник се захваљује на лепом одзиву чланова, још је прочитао и разложио главније тачке из правила „Српског Сокола“ и изјављује, да друштво „Српски Соко“ 1. јануара у живот ступа и за тим закључи скупштину. При поласку је испраћен са многобројно: живео!

Као што се види, није било по пророчанству „Новог Србобрана“ — који је све прокритиковао, чак ни Вуки није дао мира (река која дели Нови од Старог Вуковара) а још мање српско певачко друштво и у опште што је српско. Напослетку се дотакао и невиног друштва „Српског Сокола“, који је још тек у љусци био. Могу приметити дописнику „Новог Србобрана“, нека прво покаже што и нека оствари. У ком је броју „Новог Србобрана“ био онај напад не могу рећи, само се сећам, да је било врло велика врућина, а то је од прилике јуни, јули, па га зато и извињујемо. — А ми, Сриска омладина у Вуковару, довикујемо: — дај Боже још много оваких Срба Новака, па ће се свака српска замисао остварити“.

Хагска конференција.

Председник здружених америчких држава Русвел позвао је некоје владаре, да изјаве, да ли су сагласни, да се одржи и друга хагска конференција. Русија је одговорила, да се слаже у ночелу с тиме, али држи, да време сад није згодно за то, већ да се сачека, да се сврши руско-јапански рат. Русвел је пристао на то.

Са конгреса српских занатских задруга у Србији

У Нишу је 14. новембра одржан III. конгрес српских занатских задруга. Конгрес је отворио потпредседник Главног Савеза, Глиша Матић, обућар. — Секретар савеза је прочитао извештај управе о раду у прошлој години, из којег се види, да данас постоје и раде: Абаџијска прерађивачка задруга у Београду; Опанчарска задруга у Београду; Пекарска задруга у Пироту; Занатска задруга у Лозници. У овој години су основане задруге: једна у Брзој Паланци; једна кројачка у Београду и четир занатске задруге у Лесковцу, али се још нису пријавиле у савез.

Железница на Мон-Блану.

Мон-Блан је највиши вис у Европи. Његова висина износи 4810 метара. Свет је сматра за право чудо, када су др. Пекард и његов вођа Балмат год. 1786-те попели на Мон-Блан, а сада се најозбиљније баве мишљу, да се до највишег виса алпског сагради железница. Француски инжињер Дипортал начинио је и поднео план и прорачун за ову железницу. Сви трошкови изнели би око 10 милијона круна; дакле израда једног километра стала би око пола милијона круна. Карта од подножја до врха стала би око 40 круна, а то није у ствари ни много, јер сада треба три дана док се човек успне на највиши вис, а трошкови око тога, док човек плати вођи и све остало, износили су 300 круна. Држи се, да ће се ова железница исплатити.

Опасност од бензина.

Онај бензин, што га ми употребљујемо да вадимо масне мрље из хаљина или да чистимо рукавице, може да буде врло опасан, јер не треба ни да дође близу свеће, него је доста оно његово испарење да допре до пламена, па да се догоди највећа несрећа. Зато трговци и не продају бензин ноћу. Ових дана — како „Дубровник“ јавља, запалила се тамо кћерка једног угледног Дубровчанина чистећи рукавице спрам свеће. Треба назити на бенсин, јер је он извађен из петролеума, а и он уме да буде и зао господар, поред свега тога, што који пут добро послужи!

Време.

Према телеграфским извештајима од 19. новембра може се очекивати суво време а преко ноћ мраз.

Брзојави „Застави“.

Стигли 19. новембра ноћу.

Министарска криза.

Београд. Грујићев кабинет поднео је у подне оставку.

† Кнез Фридрих.

Минхен. Кнез Фридрих од Хохенцолерна умро је после подне.

Руско-јапански рат.

Токио. Руси су покушали поново да освоје „брежуљак од 203 метара“ но нису успели. Руси утврђују сад положај између Лиаошана и Наичана.

Трговина.

НОВИ САД, 19. новембра 1904.

Пшеница прва 20 к. — п. до — к. — п.
Пшеница средња 19 к. 60 п. до 19 к. 80 п.
Пшеница лака 19 к. 20 п. до 19 к. 40 п.
Наполица - к. — п. до — к. — п.
Јечам 14 к. — п. до 14 к. — п.
Зоб 14 к. — п. до — к. — п.
Кукуруз стари 15 к. 40 п. до 15 к. 60 п.
Кукуруз нови 13 к. 80 п. до 14 к. — п.
Маст 128 к. — п. до — к. — п.
Сланина 128 к. — п. до — к. — п.
Сланина паљена 128 к. — п. до — к — п.
Свињи угојени тешки 84 до 86 п.
Свињи средњи . . 80 до 82 п.
Свињи лаки . . . 72 до 76 п.

живе мере.

Теоци 80 п. до 88 пот. по кили
Јагњци — кр. до — кр. по пару
Овци 16 кр. до 40 кр по пару.

Течај новца.

Наполеон (20 франака) 19 кр. 05 пот.
20 марака (у злату) 23 кр. 50 пот.

†

Милом покојнику нашем

ДР. ЈОВАНУ ЈОВАНОВИЋУ „ЗМАЈУ“

даваћемо у недељу 28. нов. (11. дец.) о. г. у 11 сати пре подне

полугодишњи парастос

после службе Божије у Каменици. Ово јављамо познаницима, пријатељима и поштоватељима.

Каменица, 18. новембра (1. дец.) 1904. год.

Ожалошћени најближи.

ЛИСТАК.

Правим путем.

Новела (из савремена живота)

(у два дијела)

од **А. Н. Красницкога**

с руског превео: М. Р.

(Наставак.)

Коста се тврже чувши овај одговор. То бјеху исте ријечи које му у пошљедње вријеме не дадоше мира, које су га звале некуда и искале од њега жртве ради приближења изненада створеноме идеалу среће.

— И послужићу! — грозничаво свијетлим очима проговори Коста. Освједочићеш се Никола сам, да ћу послужити овима малима. Како ћу, тога још не знам; али свега себе, све своје силе посветићу им!

Подвисоцки га погледа сумњиво, па га запита:

— Јеси ли здрав; би ли можда боље било, да одложиш одлазак?

Коста у мјесто одговора махну руком и зовну га:

— Хајдемо к мојима! — па дода жалосно; ај Никола, Никола!

У гласу му бјеше толико душевне жалости, да је и самом Подвисоцком при свем његовом цинизму и безбрижности било врло тешко.

— Јесте ли се разговорили дјецо? — срете их Владимир Андрејевић. Какве су то код вас тајне? Што си ти Коста тако жалостан?

— Тако оче! — силом се насмија Коста. А ко би био весео на растанку? Ми се ево растајемо по први пут... Не плачи мати; иначе волим да останем!

И заиста Марија Сјемјеновна немајући снаге да се уздржи, плакала је скоро на глас.

— Престани стара, зашто узалуд узбуђујеш наше добро дијете — покуша да је утиша Владимир Андрејевић, али и сам осјети, да му је грло стегнуто.

Старац ипак силом угуши ту слабост, јер је видио да је и Коста готов да плаче.

— Не могу никако да појмим — окрене он говор — што ти је на ум пало да се возиш у трећем разреду!? Та ту нема ни мало комоције, којој си се научио код куће!

— Тога ја и не тражим оче; — одговори син; — али помислите, да ћу тако одма у почетку да будем у непосредном додиру с народом!

— Бићеш ближе „овима малима“ — насмија се старац — је ли!? И то није згорега. Кад већ идеш да упознаш нашу општу мајку Русију, треба и њезину дјецу из ближе да видиш!

Мускули на Костину лицу задрхташе.

„И он то исто каже!“ — помисли у себи. Можда су се договорили? К „овима малима!“ Како брзо обојица, и Подвисоцки и отац, погађају моје тајне мисли!

Вријеме растанка примакло се. Марија Сјемјеновна изван себе, објеси се сину о врат. — Јадна старица, час је љубила свога јединца, облијевајући га својим чистим материнским сузама, час га крстила, шапћући му:

— Не заборави Којо, молим те, не заборави да читаш псалам: живый въ помощи вышняго.., он помаже и чува од многих биједа и невоља; ја те од све душе благосиљам; дању и ноћу молићу се за те. — Чувај се, избјегавај промају; чим опазиш у влаку да су окна са супротних страна отворена, моли учтиво, да се затворе! Пиши нам! Чекаћемо сваки дан од тебе гласа. Главно је, чувај се!

Добра старица хтјела у те пошљедње часове да искаже сину много, врло много и сасвим нешто друго, него што је сад говорила; али кад је дошао час праштања, збунила се и заборавила све, и једва је могла од узбуђености да говори.

(Наставиће се.)

● У НАС НОВИНА!!! ●

СВАКОМЕ ПОТРЕБНО

РЕЧНИК

СРПСКОГ И НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА

речник за џеп

ПРИРЕДИО

А. М. Матић,

гим. професор.

I. део **немачко-српски**

II део **српско-немачки**

Давнашња потреба изискивала је овај речник те смо га на многа тражења ево и издали. Ми нисмо имали овако практички удешеног речника за џеп а по тако јефтину цену — а сада се и томе доскочило. Овај речник уређен је врло вешто и додато је као новина списак неправилних глагола — а то му и подиже вредност. — Речник је приређен за приватну и школску употребу.

Има 800 страница 50 штампаних табака. Сваки део увезан је посебно — а има их и заједно оба увезана.

Цена I. делу фор. 1·25 (К 2·50)

Цена II. делу фор. 1.25 (К 2·50)

оба дела заједно ф. 2 50 или 5 круна.

Препродавцима дајемо књижарски рабат. — Ко нам за речник новац напред пошаље, добиће га о нашем трошку, али нека дода још 25 потура за рекомандацију па се неће на путу изгубити.

Ко узме од ових речника два примерака

добиће трећи бесплатно.

Нови Сад, октобра 1904.

Српска књижара и штампарија

Браће М. Поповића

у Новом Саду.

Нека су препоручени још и ново изашли речници Анђелковић, Руско-српски речник К 10 Стевовић, Француско-српски и српско-француски речник сваки део К 4·50.

I. 1068 5 10

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Костантин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.